

HÄST●●●●HUSESYN®

Praktisk guide för lagar och krav • 2009

2013-02-22

**Detta dokument innehåller endast
kapitel 3 Brandskydd**

**I övrigt hänvisas till [http://
miljohusesyn.nu](http://miljohusesyn.nu)**

www.lrf.se

Uppgifter om hästgården/hästanläggningen

.....
För- och efternamn

.....
Telefon

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Mobiltelefon

.....
Adress

.....
Fax

.....
Postnummer och ort

.....
E-post

.....
Egentillsyn med hjälp av Hästhusesyn genomförd av
(namn)

.....
Genomförd (datum)

Lantbrukarnas Riksförbund

www.lrf.se

Telefon 0771-573 573

Projektledare Camilla Linder

Foto:

Ingela Bjurenborg

Josefine Liew

Grafisk form:

Jannike Holmberg, grafisk form ena tryckservice ab, Enköping.

Tryck: Elanders Falköping, 2009

Hästnäringens organisationer står bakom innehållet genom hästnäringens miljökommité.
Publikationen finansieras av Jordbruksverk genom programmet Livskraftigt hästföretagande.
Lantbrukarnas Riksförbunds Miljöhusesyn ligger till grund för Hästhusesyn.

1

2

3

4

Innehåll

Inledning

- 4 Vad är Hästhusesyn?
Varför ska jag göra hästhusesyn?
Hur genomförs Hästhusesyn?
När anses Hästhusesyn vara genomförd?
Ansvar
Att söka lagar på Internet
- 7 Lagförändringar på gång

Checklistor och faktadel

- 8 1 • Yttre miljö
- 28 2 • Djurskydd
- 42 3 • Brandskydd
- 56 4 • Arbetsmiljö
- 68 5 • Barnsäkerhet (endast checklista)

Blanketter

- 70 Åtgärdsplan, *blankett 1*
- 71 Kemikalieförteckning, *blankett 2*
- 72 Journal för farligt avfall, *blankett 3*
- 74 Riskanalys, *blankett 4*

Vad är Hästhusesyn?

HÄSTHUSESYN GER DIG SOM ÄR hästföretagare en samlad information om gällande lagstiftning samt hästnäringens rekommendationer i form av checklistor med tillhörande faktadelar. Hästhusesyn är ett hjälpmedel för din egen verksamhetskontroll inom områdena miljö, djurskydd, brandskydd och arbetsmiljö där materialet fokuserar på de viktigaste delarna av respektive lagstiftning.

Dessutom finns det en checklista som handlar om barnsäkerhet. Hästnäringen vill lyfta in barnsäkerheten i Hästhusesyn eftersom det är ett så viktigt område.

Även du som har en mindre omfattande hästverksamhet kan ha glädje av att göra Hästhusesyn. Här finns många bra och tänkvärda råd för alla som på ett eller annat sätt hanterar hästar. Då kan du använda checklistorna för att kontrollera att du arbetar på ett så bra sätt som möjligt inom de fyra områdena, även om du inte har krav på dig att följa varje punkt i dokumenten.

Varför ska jag göra Hästhusesyn?

Som företagare och även privatperson är du skyldig att leva upp till den lagstiftning som finns och som berör din verksamhet. Det här är ett omfattande arbete som i många fall kräver att man ordentligt sätter sig in i de lagar och förordningar som gäller verksamheten. Det är därför vi har skapat Hästhusesyn.

Hästhusesyn är ett omfattande dokument som kräver en del arbete för att följa på ett korrekt sätt. Men låt dig inte avskräckas. Det här är i stället din guide till att på ett

så enkelt och korrekt sätt som möjligt göra det som krävs av dig i din hästverksamhet.

De positiva effekterna är många – även om det kan ta ett tag att komma in i rutinerna. Inte minst ekonomiska i form av till exempel lägre miljöstraffavgifter, färre sjukskrivningar, färre bränder och färre skador på hästarna. Dessutom är det bra för hästnäringens anseende att visa att vi lever upp till de lag- och branschkrav som ställs.

Hur genomförs Hästhusesyn?

Hästhusesyn innehåller fyra områden samt barnsäkerhet. Varje område har en checklista med tillhörande faktadel med undantag för barnsäkerhetsavsnittet som bara har en checklista. Längst bak finns det blanketter att fylla i. På omslagets insida kan du registrera uppgifter gällande hästanläggningen, vem som genomfört Hästhusesyn samt vilket datum Hästhusesyn genomfördes.

1. Du börjar med att fylla i de fyra checklistorna som är utformade som frågeformulär. Varje fråga representerar ett eller flera lagkrav, försäkringsvillkor, allmänna råd eller re-

Liten ordlista:

- EU-förordning – utfärdas av EU och gäller direkt i medlemsländerna.
- EU-direktiv – utfärdas av EU och gäller efter att de arbetats in i den nationella lagstiftningen.
- Författningar – samlingsbenämning för lag, förordning, föreskrifter och allmänna råd.
- Lag – stiftas av riksdagen. Övergripande.
- Förordning – mer detaljerade bestämmelser med lagen som utgångspunkt. Bestäms av regeringen på uppdrag av riksdagen.
- Föreskrift – utfärdas av myndigheter med stöd av förordningar. Mer utförliga jämfört med förordningarna.
- Allmänna råd – utfärdas av myndigheten i avsikt att möjliggöra att syftet med en lag/förordning/föreskrift uppnås.

kommendationer. Efter frågan kryssar du i kolumnen ”Ja” eller ”Nej”. Om frågan inte gäller dig eller din hästanläggning/hästgård kryssar du i kolumnen ”Ej aktuellt”. Frågorna är markerade med en bokstav i en cirkel för att du ska kunna särskilja de olika kravnivåerna åt enligt följande:

Ⓐ = Lagar, förordningar, föreskrifter och försäkringsvillkor.

Ⓡ = Rekommendationer.

Ⓐ = Allmänna råd.

Ⓝ = Nyhet

2. Läs i faktadelen om du är osäker på hur någon fråga ska tolkas eller om du behöver mer information för att kunna svara på frågan. Faktadelen som tillhör respektive område återfinns direkt efter checklistan. Informationen kring frågan har samma nummer i faktadelen som i checklistan och slutar alltid med en kursiv text om var det går att hitta ytterligare information kring frågeställningen.

3. Vid alla frågor där du kryssat ”Nej” skriver du en kommentar bredvid om vad som ska åtgärdas samt fyller i när den planerade åtgärden ska vara genomförd. När åtgärden sedan genomförts, skriver du i datumet i kolumnen ”Åtgärdat datum”.

4. Blanketten längst bak i Hästhusesyn som heter ”Åtgärdsplan för Hästhusesyn 2008” kan användas vid större åtgärder.

När anses Hästhusesyn vara genomförd?

Hästhusesyn anses vara genomförd då ansvarig person har sett till att de fyra checklistorna är genomarbetade och frågorna ”Ja”, ”Nej” eller ”Ej aktuellt” är besvarade med en åtgärdsplan. Åtgärdsplanen ska innehålla en tidsplan, vad som ska åtgärdas och vem som bär ansvaret för att åtgärderna genomförs.

Ansvar

Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) är ansvarig utgivare och har så långt som möjligt faktakontrollerat de uppgifter som finns med i Hästhusesyn. Dock kan inte LRF ta ansvar för att hjälpmedlet i alla delar är korrekt och komplett. Som aktiv inom hästnäringen är du ansvarig för att din verksamhet följer de lagar och andra krav som finns samt att kontrollera om det finns uppdateringar eller om regler har ändrats.

Att söka lagar på Internet

Det enklaste sättet att hitta en speciell lag är att använda Internet. Gå till en söksida exempelvis www.google.se. I sökrutan skriver du in den önskade lagen/förordningen/direktivet, till exempel SJVFS 2004:62. Trycker på knappen ”sök”. Oftast hamnar det som söks i början av listan.

Det finns även möjlighet att söka efter aktuell lagstiftning på www.notisum.se. Det går också att hämta information direkt på myndigheternas hemsidor.

Nyheter i Hästhusesyn 2009

Inför upplagan av Hästhusesyn 2009 har texterna i Hästhusesyn setts över. Frågor som behandlar helt ny lagstiftning eller frågor som väsentligen har förändrats med avseende på vilka regler som gäller markeras med Ⓝ = Nyhet i checklista.

YTTRE MILJÖ

Cisterner, rör- och slangledningar

Reglerna om sekundärt skydd för cisterner i vattenskyddsområde har förändrats. *Se faktadelen, sidan 20.*

Kyl-, värme- och klimatanläggningar

Nya föreskrifter om så kallade F-gaser, t.ex. CFC, HCF m.fl. träder i kraft. Det ställs bland annat krav på drift- och skötselinstruktioner och läckagekontroll. *Se faktadelen, sidan 22.*

3

Brandskydd

ALLA PRIVATPERSONER OCH FÖRETAGARE HAR ett ansvar om att skydda liv, egendom och inte orsaka olyckor. Alla företag måste arbeta med sitt brandskydd, oavsett verksamhet, storlek eller risk.

Det här står i lagen om skydd mot olyckor, SFS 2003:778. Detta avsnitt är ett urval från lagstiftningar och rekommendationer som styr brandskyddet.

Lagen om skydd mot olyckor

SFS 2003:778 infördes 2004. Alla privatpersoner och företagare har ett ansvar att skydda liv, egendom och att inte orsaka olyckor.

En nyhet i lagen är att alla företag ska arbeta systematiskt med sitt brandskydd, oavsett verksamhet, storlek eller risk. Det betyder att brandskyddet måste följas upp regelbundet, rätt utrustning finnas tillgänglig och att klara rutiner för vad som ska göras om det börjar brinna finns.

Kommunerna är tillsynsmyndighet och de har rätt att ta ut avgift för kontroll av brandskyddet. Kommunen, i regel räddningstjänsten, ska också informera om lagen och svara på frågor från den som är osäker på hur man ska arbeta med ett systematiskt brandskyddsarbete.

Ett systematiskt brandskyddsarbete genomförs för att minimera risk för brand och olycka. Även försäkringsbolagen ställer krav på brandskyddsarbete. Om det efter en brand kan bevisas att företaget eller personen inte arbetat med ett systematiskt brandarbete kan brandskadeersättningen helt utebli från försäkringsbolaget.

Det finns två olika sätt för hästnäringen att arbeta strukturerat med det systematiska brandskyddsarbetet:

1. Hästhusesynt:

Den här dokumentationen som är en branschanpassad skrift för hästnäringen.

2. Lantbrukets Brandskyddskommitté (LBK)

är ett samarbetsorgan för lantbruket, myndigheter, organisationer och försäkringsbolag. LBK håller på att utveckla sin dokumentation så att den också fungerar för hästanläggningar.

Avsnittet som handlar om brand är till stora delar plockade från LBKs rekommendationer. Rekommendationerna passar in på de hästgårdar som kan liknas vid lantbruk. LBKs rekommendationer ställer krav utifrån en lantbrukares verksamhet, vilket inte alltid överensstämmer med en hästanläggning, som exempelvis en stor travbana.

De vanligaste anmärkningarna vid en besiktning på en hästgård är följande:

- Nätansluten radio/stereo får inte placeras i stallet.
- Värmekabel skyddas inte av föregående jordfelsbrytare.
- Elstängselapparat får inte placeras i stallet.
- Elvärmefläkt i stall måste vara godkänd för brandfarligt utrymme.
- Halogenstrålkastare får inte installeras i brandfarligt utrymme.
- Elvärmeelement i sadelkammare får inte övertäckas.
- Personaltymme med värmeapparater (kyl, trinet, kaffebryggare, med mera) är ej brandavskilt från stallet.

Källa: Jan Berggren, skadeförebyggare/lantbruksmarknad (Länsförsäkringar).

Skadestatistiken på häst är bristfällig men det rapporteras att 11 hästar brann inne under 2005. 2006 var ännu värre då 29 hästar dog i samband med stallbränder. Dessutom måste fyra travhästar avlivas på grund av svåra brandskador då den elektriska hydraulmotorn i en hästbuss började brinna.

Under 2008 har 3 hästar dött vid 6 stallbränder. Tack vare lyckliga omständigheter har många hästar räddats eller varit ute vid det 20-talet bränder som rapporterats ha inträffat på hästgårdar. Bland brandorsakerna kan nämnas, självantändning i hö, glappkontakt i nollskruv, barns lek med eld, batteriladdning av bil utanför byggnaden, blixtnedslag, heta arbeten på tjärpappstak.

Övrig information kring brandskyddsarbetet

LBK, Lantbrukets Brandskyddskommitté, har rekommendationer som ligger till grund för enhetliga brandskydds- och försäkringsföreskrifter som hjälper dig att uppfylla gällande lagstiftning. För mer information, ta kontakt med Lantbrukets Brandskyddskommitté, tel. 08-588 474 00 eller www.lantbruketsbrandskydd.nu.

Andra webbadresser som kan vara till användning i detta arbete är:

Räddningsverket i Karlstad

www.srv.se

Brandskyddsföreningen Sverige

www.svbf.se www.brandskyddsforeningen.se

LÄSTIPS

Handbok för elinstallationer i lantbruk

Lantbrukets Brandskyddskommitté

LBKs rekommendationer

Lantbrukets Brandskyddskommitté

Säker Hästverksamhet

Länsförsäkringar/Lantbrukarnas Riksförbund

Brand skydd

Ⓐ = Lagar, förordningar, föreskrifter och försäkringsvillkor

Ⓡ = Rekommendationer

Ⓐ = Allmänna råd

Ⓝ = Nyhet

	Ja	Nej	Ej aktuellt	Kommentarer och åtgärdsförslag	Åtgärdat datum
Ansvar/utbildning/tillstånd					
3.1 Har en brandskyddsansvarig utsetts? Ⓐ					
3.2 Vet alla vem som ska göra vad vid brand? Ⓐ					
3.3 Har de som arbetar med heta arbeten certifikat eller är informerade om reglerna? Ⓐ					
3.4 Har personalen fått utbildning i grundläggande brandkunskap? Ⓐ					
3.5 Genomförs brandövningar (utrymning och släckning) regelbundet med personalen? Ⓐ					
3.6 Finns det tillstånd till att hantera brandfarliga gaser och vätskor? Ⓐ					
Insatsplan/ritningar					
3.7 Finns det rutiner för brand? Rädda, larma och släck. Ⓐ					
3.8 Finns en insatsplan för brand till räddningstjänsten? Ⓡ					
3.9 Har insatsplanen diskuterats med räddningstjänsten? Ⓡ					
3.10 Är egendom som ska skyddas inritad på ritningen? Ⓡ					
3.11 Är större brandrisker inritade på ritningen? Ⓡ					
3.12 Är utrymningsvägar för hästarna inritade på ritningen? Ⓡ					
3.13 Är brandsektioneringar markerade på ritningen? Ⓡ					
3.14 Är alla branddörrar inritade på ritningen? Ⓡ					
3.15 Är uppsamlingsplatser för hästar inritade på ritningen? Ⓡ					
3.16 Är gasflaskor markerade på ritningen? Ⓡ					
3.17 Är ritningen/skisser över anläggningen och byggnader uppdaterade? Ⓡ					
Förebygga brand					
3.18 Genomförs regelbundet en riskanalys för att förhindra uppkomst av brand? Ⓐ					
3.19 Görs en åtgärdsplan för brandskyddsarbetet? Ⓐ					
3.20 Finns det skydd mot brandspridning mellan byggnader? Ⓐ					
3.21 Genomförs internkontroll för att följa upp brandskyddet? Ⓐ					

Ⓐ = Lagar, förordningar, föreskrifter och försäkringsvillkor

Ⓡ = Rekommendationer

Ⓐ = Allmänna råd

Ⓝ = Nyhet

	Ja	Nej	Ej aktuellt	Kommentarer och åtgärdsförslag	Åtgärdat datum
3.22 Är en skriftlig redogörelse för brandskyddet inlämnat till räddningstjänsten? Ⓐ					
3.23 Är det städat och bra ordning? Ⓐ					
Släckningsutrustning					
3.24 Finns utrustning för släckning av brand? Ⓐ					
3.25 Kontrolleras samtliga brandsläckare kontinuerligt? Ⓐ					
3.26 Är samtliga vattenposter och brandslangar kontrollerade? Ⓐ					
Underlätta utrymning vid brand					
3.27 Finns det utrymningsvägar som är fria för människor och hästar? Ⓐ					
3.28 Finns det vägledande markeringar i byggnader? Ⓐ					
3.29 Finns det brandvarnings- eller brandlarmsutrustning? Ⓐ					
3.30 Provas brandvarnings- eller brandlarmsutrustning regelbundet? Ⓐ					
3.31 Är batterierna på brandvarnarna bytta det senaste året? Ⓡ					
Häststallar/ridhus					
3.32 Finns grimmor och grimskaft samlat på en plats nära ytterdörren för att underlätta vid utrymning? Ⓡ					
3.33 Förvaras foder och strömedel enligt Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer? Ⓡ					
3.34 Finns endast godkända radioapparater i stallet? Ⓐ					
Verkstad, traktorer, hästlastbilar och maskiner					
3.35 Finns det rutiner för förvaring och hantering av gasflaskor? Ⓐ					
3.36 Är det markerat med skylt utanför dörren om gasflaskor finns i verkstaden? Ⓐ					
3.37 Förvaras brandfarlig vara i godkända skåp och utrymmen? Ⓐ					
3.38 Finns det huvudströmbrytare på traktorer, hästlastbilar och maskiner? Ⓐ					
3.39 Är traktorer, hästlastbilar och maskiner uppställda enligt LBKs rekommendationer? Ⓐ					

Brand skydd

Ⓐ = Lagar, förordningar, föreskrifter och försäkringsvillkor

Ⓡ = Rekommendationer

Ⓐ = Allmänna råd

Ⓝ = Nyhet

	Ja	Nej	Ej aktuellt	Kommentarer och åtgärdsförslag	Åtgärdat datum
Pannrum					
3.40 Fungerar skydden mot tillbakabrand på fastbränsleeldade pannor? Ⓐ					
3.41 Är yttertaket kontrollerat så att inga gnistor kan krypa in under takbeläggningen? Ⓐ					
3.42 Finns plåthink med lock för aska och sot? Ⓐ					
3.43 Hålls pannrumsdörren stängd? Ⓐ					
Restaurang/cafeteria/ridhus					
3.44 Är brandskyddet i restaurang och cafeteria kontrollerat? Ⓐ					
3.45 Finns timer på kaffebryggaren? Ⓐ					
Elsystem					
3.46 Testas jordfelsbrytarens funktion årligen? Ⓐ					
3.47 Är säkringschemana uppdaterade? Ⓐ					
3.48 Är alla gamla Semko 17-don "handskar" utbytta till runda CEE-don? Ⓐ					
3.49 Är säkerhetsglimtändare monterade i alla lysrörsarmaturer? Ⓡ					
3.50 Finns potentialutjämning och är den intakt? Ⓐ					
3.51 Finns överspänningsskydd mot åsköverspänningar? Ⓐ					
3.52 Är remdrivna krossar utrustade med varvtalsvakt? Ⓐ					
3.53 Är anläggningen elbesiktigad? Ⓐ					
3.54 Är värmekablar skyddade med jordfelsbrytare? Ⓐ					
3.55 Är elkablar skyddade mot skador från hästar? Ⓐ					
3.56 Är elstängselaggregatet placerat utomhus och på obrännbart underlag? Ⓡ					
3.57 Finns halogenstrålkastare i brandfarliga utrymmen? Ⓐ					
3.58 Används godkända elvärmefläktar och element i brandfarliga utrymmen? Ⓐ					
3.59 Finns brandsektionering mellan personalutrymme och häststall? Ⓐ					
Vid ny-, till- eller ombyggnad av stall					
3.60 Finns det byggtkniskt eller likvärdigt skydd mot brand efter ny-, till- eller ombyggnad av stall? Ⓐ					

Ansvar/utbildning/tillstånd

➔ 3.1

Ansvar för brandskyddet i ett aktiebolag är VD. I en ideell förening är det styrelsen som är ytterst ansvarig. I bägge fallen går det att delegera brandskyddsarbetet vidare. I en större organisation kan det vara lämpligt att anläggningschefen är brandskyddsansvarig. Även vid färre anställda rekommenderar LBK att en brandskyddsansvarig utses.

Den person som utses som brandskyddsansvarig måste ha kunskap om brandskyddsarbete, ha befogenheterna att utföra det som förväntas inom området samt få de resurser till sitt förfogande som krävs för att brandskyddsarbetet ska kunna underhållas och utvecklas.

För privatpersoner med hästar på egen gård är det den person som står för brandskyddsförsäkringen som är ansvarig för att brandskyddsarbetet sköts fortlöpande.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➔ 3.2

Det är viktigt att utse de personer som kommer ha specifika uppgifter om en brand uppstår i verksamheten. Vid större verksamheter rekommenderas att följande personer utses:

- Vem som ringer 112.
- Vem som ser till att brandlarm/utrymningslarm startas eller att speaker uppmanar till att genast utrymma byggnaden.
- Vem/vilka som försöker att vid ett tidigt skede släcka elden.
- Vem som sköter informationen gentemot de personer som utrymt byggnaden, de anställda, andra berörda och eventuellt journalister.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➔ 3.3

Med brandfarliga heta arbeten menas svetsning och skärning med elektricitet eller gas, lödning, bearbetning med snabbgående verktyg, till exempel slipning eller skärning med rondell och annat arbete som medför uppvärmning/upptining och gnistbildning.

Om en entreprenör anlitas är det krav på att entreprenören har certifikat för heta arbeten. Certifikaten ska vara utfärdade av Brandskyddsföreningen. Hovslagare som varmskor är i detta fall en entreprenör då hovslagaren kommer till hästanläggningen.

Den som arbetar med heta arbeten ska ha genomgått Brandskyddsföreningens behörighetsutbildning och fått ett certifikat (giltighetstid fem år). Även tillståndsansvarige och brandvakten behöver certifikat. Läs mer på Brandskyddsföreningens hemsida, www.svbf.se. Undantag finns om exempelvis hovslagaren skor på gårdsplanen 15 meter från byggnaderna.

Lantbrukare och dess anställda som utför heta arbeten

på egen gård enligt LBKs rekommendationer är undantagna. I så fall måste LBKs rekommendationer följas. Se LBKs hemsida för mer information. En hästgård ingår i definitionen "egen gård" men inte en stor hästanläggning.

Försäkringsvillkor.

➔ 3.4

Personalen, och funktionärerna där så är möjligt, bör regelbundet få en genomgång i grundläggande brandkunskap. Utbildningen bör bland annat vara inriktad på vilka de vanligaste brandorsakerna är och vilka de vanligaste bristerna är vid brandsyn på en hästanläggning och hur hästanläggningen kan arbeta för att minimera att brand uppstår. De bör också få en genomgång av hästanläggningens eget brandskyddsarbete och dokumentation.

Lagen(2003:778) om skydd mot olyckor.

➔ 3.5

Brandövningar ska ske regelbundet med samtliga fast anställda. Det är även lämpligt, där möjligheter ges, att erbjuda funktionärer att delta vid övningarna. Brandövningarna kan bland annat bestå av förberedda utrymningsövningar och släckning men även oförberedda utrymningsövningar bör förekomma för att se att insatsplanen fungerar. De grupper som ska utrymmas kan vara anställda, aktiva, funktionärer, publik, övriga kunder, intressenter, hyresgäster och hästar.

Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Tabell 11) Klassificering av brandfarliga varor enligt Räddningsverkets föreskrifter.

Ämne	Klass	Flampunktsområde
Bensin	1	<21°C
Fotogen	2b	30°C – 55°C
Diesel*	2b	30°C – 55°C
	3	55°C – 10°C
Eldningsolja	3	55°C – 100°C

*Diesel kan ligga både i klass 2b och 3 eftersom flampunkterna kan variera. Klassificeringen av dieselbränslen, även med inblandning av rapsolja, RME med mera görs utifrån flampunkten. Klassificeringen av spillolja beror på vilka brandfarliga vätskor som hamnar i spilloljefraktionen. Spillolja ska klassificeras som klass 1-vätska om det finns minsta risk för att rester av bensin hamnar där. Man bör ta det säkra före det osäkra eftersom det krävs en minimal inblandning (cirka 5 procent) för att ändra spilloljans flampunkt.

Tabell 12) Högsta tillåtna totala volymer av brandfarlig vara för uppvärmningsändamål, lagring ovan mark, utan tillstånd enligt Räddningsverkets regelverk.

Förvaring	Klass 1-3 lagring av drivmedel	Klass 3 endast för uppvärmningsändamål	Gas
Inomhus	0,25 m ³	10 m ³	0,25 m ³
Utomhus	3 m ³	50 m ³	1 m ³

➔ 3.6

Det krävs tillstånd att hantera brandfarliga gaser och vätskor över vissa förutbestämda volymer. Tillstånd krävs i vissa fall för hantering av diesel och annan brandfarlig vara enligt Räddningsverkets regelverk och tillståndet söks då hos byggnadsnämnden/räddningstjänsten. För klassificering av brandfarliga varor enligt dessa regler *se tabell 11*. För volymgränser för tillstånd, *se Tabell 12*.

För förvaring av mer än 1 000 liter brandfarlig vätska klass 3 i mark krävs tillstånd av räddningstjänsten (utom om det är avsett för uppvärmning då man ska *informera* miljöförvaltningen).

Regler för att lagra diesel utanför vattenskyddsområde

Vid köp eller innehav av en certifierad cistern uppfylls de tekniska kraven på cisternen. I annat fall godkänns cisternen vid tillverkning och installation. Cisterner av aluminium godkänns inte. Cisternen ska placeras på ett jämnt och bärande underlag som inte är brännbart. Den ska även vara skyddad mot trafik, nedfallande föremål samt ha påkörningsskydd i tillräcklig omfattning. Cisternen ska vara lätt åtkomlig för underhåll, kontroll och tillsyn. Cisternen ska vara konstruerad på ett sådant sätt att den är tät, ger ett tillfredsställande skydd mot brand, är skyddad mot korrosion samt kan motstå normalt tryck och väder. Den ska även vara utrustad med överfyllningsskydd. *Läs vidare i avsnitt miljö under cisterner.*

Sprängämnesinspektionens föreskrifter (1995:3) om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor.

Sprängämnesinspektionens föreskrifter och allmänna råd (1997:9) om öppna cisterner och rörledningar med mera för brandfarliga vätskor.

Sprängämnesinspektionens författningssamling (2002:2) och allmänna råd om hantering av brandfarliga vätskor.

Insatsplan/ritningar

➔ 3.7-3.9

En insatsplan för räddningstjänsten är till för att underlätta räddningsarbetet vid en brand. Insatsplanen ska hjälpa räddningstjänsten att göra de rätta prioriteringarna och underlätta släckningen. Insatsplanen ska finnas lättillgänglig på gården.

Förvaring av insatsplan

Insatsplanen bör förvaras lätt tillgänglig. Ett sätt kan vara en röd brevlåda vid infarten. Lådan bör märkas med BRAND i vit text. Alla på gården ska känna till var insatsplanen förvaras och det är även bra om grannar vet var den finns.

Planen ska också innehålla kontaktpersoner och telefonnummer för:

Försäkringsbolag.
Gårdar för evakuerade hästar.
Hästransportör.
Grannar.
Veterinär.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Exempel på vad en insatsplan för räddningstjänsten bör innehålla.

- Ritningar/skisser över hästgården/anläggningen.
- Hur ska utrymning av hästarna gå till?
- Var finns det hästar? Vart ska de evakueras?
- Vad är viktigast att skydda vid en brand?
- Var finns huvudbrytare för el?
- Vilka brandrisker finns och vilka skyddsåtgärder har vidtagits?
- Var finns det gasflaskor (typ av gaser)?
– Finns det acetylenflaskor är det extra viktigt.
- Var finns brandcells begränsningar?
- Var finns det möjlighet för räddningstjänsten att hämta vatten?

➔ 3.10-3.17

En ritning kan uppföras över hästanläggningen för att underlätta vid brand. Vissa specifika delar bör markeras som i detalj framgår av frågorna 1.10 – 1.17. Ritningen/skisserna är ett bra underlag vid övning och då brand uppstår är det ett värdefullt dokument för räddningstjänsten (se ovan). Större hästanläggningar som exempelvis en travbana har oftast ritningar på byggnaderna och en situationsplan som kan vara lämplig som underlag till brandritningarna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Förebygga brand

➔ 3.18

Många av de bränder som uppstår skulle kunna förhindras om alla blev mer medvetna om riskerna. Till exempel orsakar batteriladdare (för bil/lastbil/traktor eller motsvarande) många bränder. Om den som använder batteriladdaren vet om faran blir han mer uppmärksam på underhåll, kontroll vid användning, städning där den används och så vidare. Då minskar också brandrisken. En riskanalys där särskilt brandfarliga saker kontrolleras ska göras regelbundet. Hur ofta beror bland annat på hur omfattande verksamhet som bedrivs på anläggningen.

Mallen "Riskanalys" hänvisas till *blankett 4*. Mallen är

Exempel på insatsplan vid brand på hästgård

Brandlarm
112

Hästgård/hästanläggning: .....

Adress: .....

Ägare: .....

Telefonnummer: .....

Kartkoordinater *: .....

Fastighetsbeteckning: .....

1. Skiss över hästgården och eventuell vattenreserv (se bilaga).

2. Hästar som ska räddas:

Evakueras till: .....

3. Viktigt att skydda:

Dyrbar utrustning: .....

4. Huvudbrytare för el: .....

5. Brandsektioneringar finns: .....

6. Gasflaskor och andra brandfarliga ämnen:

Acetylenflaskor: .....

Övriga gasflaskor: .....

Gödningsämnen: .....

Brandfarliga ämnen: .....

7. Viktiga telefonnummer

Veterinär: .....

Grannar: .....

Gårdar för evakuerade hästar: .....

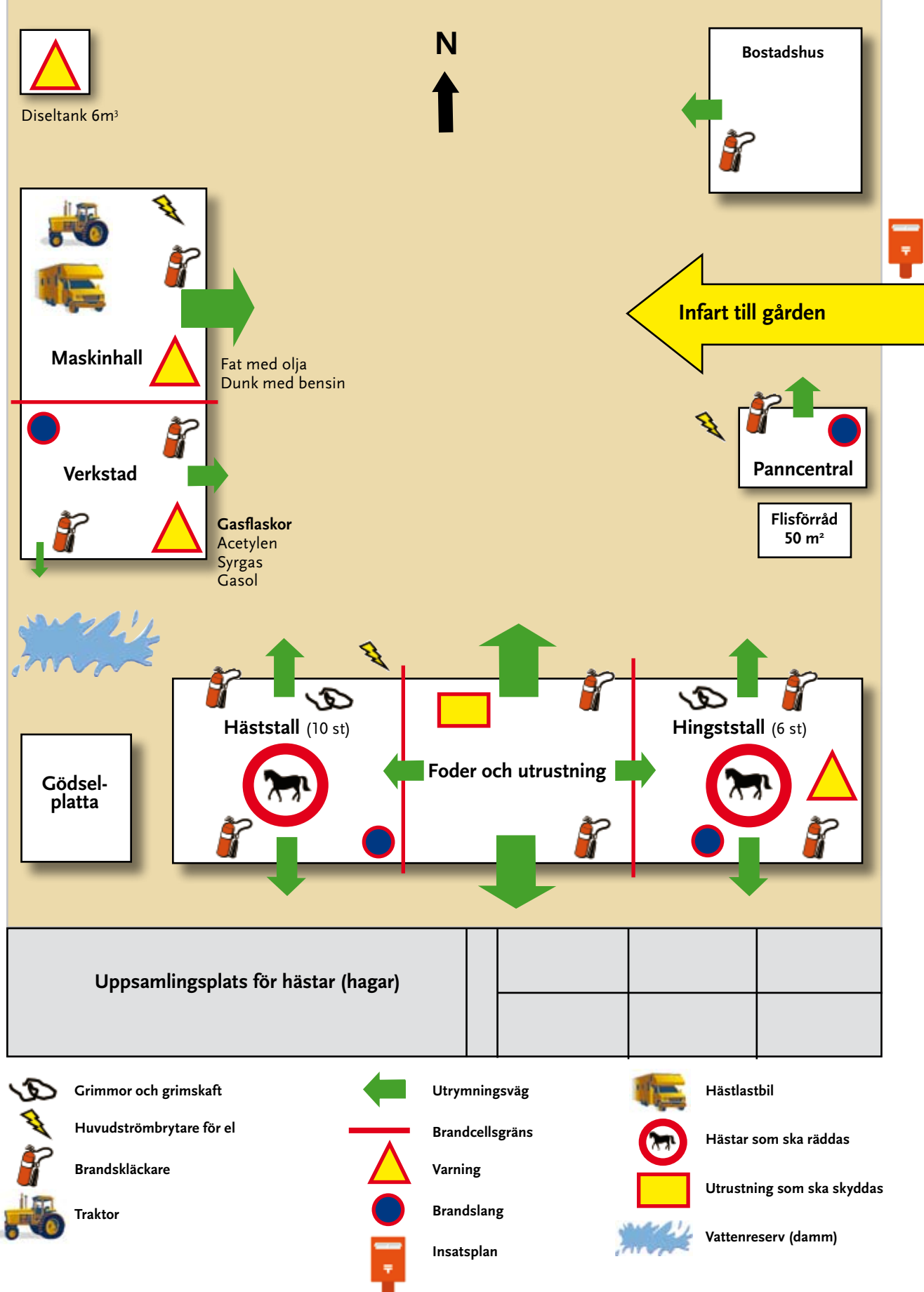
Hästtransportör: .....

Försäkringsbolag: .....

*Exempel: WGS 84 Lat/Long: N 59° 20' 24.84" E 18° 4' 34.85" eller RT 90

X=6582141.0 Y=1629232.0. Kan hämtas från www.eniro.se

Exempel på skiss över en hästgård

framtagen för att underlätta vid dokumentering av riskerna, utvärdering, åtgärder, ansvarig och kontrolldatum. Då utvärderingen genomförs bör två saker ligga till grund för bedömningen: 1) hur ofta det kan hända och 2) hur stor skadan skulle bli.

Risikanalysen är framtagen för att kunna fungera inom de fyra områdena Hästhusesyn hanterar och därför är det lämpligt att skriva ett B efter numret i första rutan som förtydligar att det är en brandrisk. Ibland kan B:et även kombineras med någon eller några av de andra bokstäverna (*A som i Arbetsmiljö, D som i Djurskydd och M som i Miljö*) om risken finns även inom andra områden.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➔ 3.19

För mindre verksamheter och privatpersoner kan checklistan för brand i Hästhusesyn vara fullt tillräcklig som dokumentation i stället för en åtgärdsplan, *blankett 1*.

För större hästanläggningar bör åtgärder som ska genomföras i det systematiska brandskyddsarbetet dokumenteras i en åtgärdsplan eller Hästhusesyns checklista. För större verksamheter kan det vara lämpligt att uppföra en åtgärdsplan en gång per år. Åtgärdsplanen ska vara ett levande dokument som kan fyllas på och förändras på andra sätt under året. Saker som kan tas upp i åtgärdsplanen är till exempel inrapporterade brister. Även brister som hittats vid internkontrollen – en rundvandring på anläggningen – ska föras in i planen liksom nya lagkrav, utveckling av brandtekniska åtgärder, med mera.

Blankett 1, Åtgärdsplan innehåller följande rubriker: Nummer på aktivitet samt bokstaven B som står för brand. Ibland kan B:et kombineras med någon eller några av de andra bokstäverna (A, D och M) om aktiviteten även innefattar andra områden. Steg två är att kortfattat beskriva hur aktiviteten ska genomföras. Den person som är ansvarig för att aktiviteten genomförs ska namnges. Dessutom ska det stå när aktiviteten ska vara genomförd och en signatur när aktiviteten är klar.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➔ 3.20

För att förhindra brandspridning mellan byggnader krävs skyddsavstånd eller en kombination av skyddsavstånd och brandisolerade väggar. Brännbara upplag och liknande får inte placeras närmare en byggnad än 15 meter. Undantaget är vindskydd där hästarna själva kan gå in och ut.

Boverkets byggregler BFS 1993:57 med ändringar till och med 2006:12.

➔ 3.21

Brandskyddsarbetet kan följas upp på olika sätt. Förutom att ha en systematik i all dokumentation bör det regelbun-

det genomföras internkontroller (rundvandringar) för att hitta och dokumentera brister. Under rundvandringen är det också bra att titta extra noga på all släckningsutrustning. Vid större hästanläggningar är det vanligt att även köpa in extern hjälp för att följa upp brandskyddet.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➔ 3.22

För häststall krävs i dag ingen skriftlig brandskyddsredogörelse.

För större verksamheter (avgörs av respektive kommun) kräver kommunen en skriftlig brandskyddsredogörelse. Som större företag kan nämnas de som har en samlingslokal där många personer (minst 150 stycken) får finnas samtidigt.

Kravet gäller även för: Fritidsanläggning där det finns platser för fler än 1 000 personer, helt eller delvis under tak, exempelvis läktarplats i ridhus och publikplatser på en travbana. Restauranger och andra liknande verksamheter som har tillstånd att servera alkohol och där det finns plats för mer än 50 personer i samma lokal.

Statens räddningsverks föreskrifter om skriftlig redogörelse för brandskyddet (SRVFS 2003:10).

➔ 3.23

Ett sätt att minska risken för brand är att regelbundet städa och hålla ordning på anläggningen. Särskilt utsatta ställen är till exempel bakom och under kylskåp, frysar, tvättmaskiner, torktumlare och andra platser och apparater som har någon form av förbindelse till el.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Arbetskyddsstyrelsens författningssamling (2000:42) arbetsplatsens utformning.

Släckningsutrustning

➔ 3.24

Egen släckningsutrustning och ett snabbt ingripande hindrar många storbränder. Ju snabbare branden angrips desto mindre släckningsresurser behövs. Med rätt utrustning menas exempelvis brandsläckare med beteckning lägst 34A233BC (minst 6 kilo pulver). För brand i fritös eller liknande rekommenderas en kolsyresläckare. I häststall ska det inte vara mer än 15 meter till en brandsläckare medan det i andra utrymmen kan vara upp till 50 meter.

En vattenslang som går att rulla ut kan användas i det dagliga arbetet för att spola av hästar eller golv, samtidigt som det är ett utmärkt hjälpmedel om det skulle börja brinna. Det finns även andra brandtekniska åtgärder som kan installeras.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

➡ 3.25-3.26

Det är ett krav att kontinuerligt kontrollera brandsläckare. Hur långt det ska vara mellan kontrollerna beror på var brandsläckaren är uppsatt. I det mindre privatstallet kan det räcka med en översyn två gånger per år. Kontrollera då att slangen är hel, att släckaren är ren och att trycket på manometern är som det ska. Om det är en pulversläckare ska den vändas upp och ner ett par gånger för att inte pulvret ska packas i botten. Minst var tredje år bör släckaren kontrolleras av en sakkunnig eller certifierad serviceman.

På offentliga platser bör brandsläckaren tittas till betydligt oftare samt att en extern serviceman kontrollerar släckarna årligen.

Vattenposter och brandslangar bör även de kontrolleras regelbundet.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

Underlätta utrymning vid brand

➡ 3.27

Byggnader ska utformas så att tillfredställande utrymning kan ske vid brand. Det ska finnas minst två av varandra oberoende utrymningsvägar.

Det är viktigt att det finns utrymningsvägar både för människor och för hästar. Det är vanligt att utrymningsvägar blockeras på grund av okunskap eller slarv. Det är därför viktigt att regelbundet kontrollera att utrymningsvägarna är fria.

Boverkets byggregler BFS 1993:57 med ändringar till och med 2008:6.

➡ 3.28

Utrymningsskyltar, belysta eller genomlysta gröna skivor med tydliga vita symboler, ska finnas i de flesta offentliga lokaler. Det gäller framför allt lokaler där det kan vara svårt att orientera sig, eller som saknar fönster. Även lokaler där personer inte nödvändigtvis känner till anläggningen måste ha vägledande markeringar. Med vägledande markeringar menas exempelvis skyltning av utrymningsvägar, nödutgång samt nödbelysning vid strömbrott.

Utrymningsplaner ska finnas som beskriver vilken väg som ska användas vid utrymning samt återsamlingsplats.

Återsamlingsplatserna ska vara angivna på utrymningsplanerna. Återsamlingsplatsen kan vara markerad med en skylt.

Boverkets byggregler BFS 1993:57 med ändringar till och med 2006:12.

➡ 3.29-3.30

Brandlarm ska finnas på stora hästanläggningar/hästgårdar med komplicerad utformning och där många ovana människor, speciellt barn, vistas.

Det finns brandlarm speciellt framtagna för stall. Lar-

met bygger på att luft sugas in via rör och filtreras innan branddetektorn. Vanliga brandlarm kan inte användas i stall då de snabbt dammar igen och slutar att fungera.

Vanliga brandvarnare eller motsvarande ska användas där människor övernattar (exempelvis klubbstugan eller andra övernattningsrum). Batteribyte ska ske minst en gång per år (undantag för mångåriga batterier).

Brandlarmet ska kontrolleras regelbundet.

Arbetsarkivstyrelsens författningssamling (2000:42) arbetsplatsens utformning

SBF 110 Regler för automatisk brandlarmanläggning.

➡ 3.31

Skapa en rutin för att byta batterier i brandvarnarna varje år så att det inte glöms bort. Det kan till exempel vara under december månad. Det finns dock brandvarnare som har batterier som håller i upp till tio år.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Häststallar/ridhus

➡ 3.32

Se till att det finns grimmor och grimskäft samlat på en plats nära ytterdörren för att underlätta vid utrymning. Om det skulle börja brinna i stallen är det oerhört viktigt att snabbt och enkelt hitta grimmor och grimskäft för att kunna leda ut hästarna och eventuellt binda upp dem eller släppa ut dem i ett utrymme som är inhägnat. Stressade hästar kan lätt försöka springa in i det brinnande stallen igen.

Hästnäringens rekommendationer.

➡ 3.33

Hur mycket hö och halm som får lagras i ett stall beror på utrymningsmöjligheterna. Enligt djurskyddslagstiftningen ”ska djurstallar utformas så att det finns godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand”.

Om lagret placeras intill någon av stallens sidor ska denna sidovägg brandskyddssektioneras i lägsta brandtekniska klass (EI 60).

Det är tillåtet att lagra ett dagsbehov av hö och halm i stallen. Det finns särskilda åtgärder som kan göras om det ska lagras mer än ett dagsbehov av hö och halm i stallen.

Då hö och halm lagras ovanför stallen (skullen) ska stallen utgöra en egen brandcell som ska klara att stå emot brand i 60 minuter för att skydda hästarna om brand uppstår på skullen.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➡ 3.34

Använd aldrig en vanlig nätansluten radio i stallen. Här får endast radioapparater som är gjorda för att klara damm och fukt användas. Även en batteridrivna radio kan användas i stallen.

Elinstallationsreglerna.

Verkstad/traktorer, hästlastbilar och maskiner

➔ 3.35

Gasflaskor ska stå direkt innanför dörren för att snabbt kunna tas ut ur verkstaden vid brand. Den farligaste gasen är acetylen, på grund av att den kemiska processen i flaska inte går att stoppa då den har blivit utsatt för brand.

Förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor.

➔ 3.36

Det måste finnas en skylt på ytterdörren som talar om att det finns gasflaskor i verkstaden.

Förordning (1988:1145) om brandfarliga och explosiva varor.

➔ 3.37

Det finns en allmän rekommendation från SRV (Sprängämnesinspektionen) om hur mycket brandfarliga ämnen som får förvaras för husbehov, det vill säga inte yrkesmässigt bruk.

Nedanstående kvantiteter får förvaras fritt i lämpligt utrymme eller på lämplig plats:

Bensin	högst 10 liter
Dieselolja	högst 100 liter
Gasol	högst 60 liter

Vid behov av mer än 60 liter gasol eller 100 liter brandfarlig vätska krävs tillstånd.

Den mängd acetylen som får förvaras fritt utan tillstånd är fem liter.

För information kring hantering av större mängder hänvisas till punkt 1.6.

Sprängämnesinspektionens föreskrifter (1995:3) om tillstånd till hantering av brandfarliga gaser och vätskor med ändring i SÄIFS 1997:3.

➔ 3.38

Ett krav för att få ställa in traktorer eller motsvarande fordon i garage eller andra typer av utrymmen är att de förses med huvudströmbrytare. En huvudströmbrytare, som måste slås av när fordonet inte används, minimerar risken för brand.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer. Försäkringsvillkor.

➔ 3.39

Alla typer av motordrivna fordon får uppställas i godkänt garage eller i gårdsverkstad som uppfyller samma brandtekniska krav som godkänt garage. Dieseldrivna motorfordon får även ställas i maskinhall eller loge. För ytterligare information kring gällande krav hänvisas till Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer 2.4 i avsnittet Motordrivna Fordon.

Motorfordon får ställas på annan uppställningsplats om kommunens räddningschef och försäkringsgivaren ger sitt medgivande. Motorredskap ska ha godkänt elsystem och

vara försett med huvudströmbrytare som ska slås ifrån när motorn stannas och maskinen lämnas utan tillsyn.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Försäkringsvillkor.

Pannrum

➔ 3.40

Som fastbränsleeldade pannor räknas pannor som eldas med flis, pellets, spannmål, halm eller hästgödsel. Pannanläggning ska ha tre av varandra oberoende typer av säkerhetssystem mot tillbakabrand. Ett av säkerhetssystemen ska vara vattensprinkler och ett annat ska vara bränslebehållare. Som säkerhetssystem mot tillbakabrand godtas:

- vattensprinklers,
- cellmatare (i alla halmeldade anläggningar, ska ett av säkerhetssystemen vara cellmatare),
- fallschakt med dubbla skruvar,
- annat av Lantbrukets Brandskyddskommitté godkänt säkerhetssystem.

Försäkringsvillkor.

➔ 3.41

Taket ska vara så konstruerat att inga gnistor kan krypa in under takbeläggningen. För ytterligare information kring konstruktion för uppvärmning hänvisas till Lantbrukets Brandskyddskommittés avsnitt gällande uppvärmning och torkning.

Försäkringsvillkor.

➔ 3.42

Nyuttagen aska ska förvaras i behållare av stålplåt med lock under minst fem dygn. För att uppfylla ovanstående bör det finnas minst två behållare som vardera rymmer fem dygns askmängd. Sådan behållare placeras på obrännbart underlag och minst 0,25 meter från brännbar byggnadsdel. Nyuttagen aska kan även förvaras under vatten.

Försäkringsvillkor.

➔ 3.43

Pannrumsdörren ska hela tiden hållas stängd med undantag för in- och utpassage.

Försäkringsvillkor.

Restaurang/cafeteria/ridhus

➔ 3.44-3.45

Kaffebryggare är en vanlig källa till brand. Ett krav är att kaffebryggaren ska vara ansluten till en timer. Även kvarglömda levande ljus är en vanlig brandkälla. Skaffa rutiner för att ljusen aldrig glöms bort. En kan vara att den som tändt ljuset också ansvarar för att det släcks. En annan kan vara att siste man ur byggnaden måste kontrollera att alla ljus är släckta. Lämna aldrig levande ljus obevakade.

Vid användning av träkolsgillrar ska glöd och aska förvaras på ett brandsäkert sätt.

Vid användning av gasol ska gasolflaskorna förvaras i ett ventilerat utrymme.

En kolsyresläckare bör användas vid släckning av brand i fritös.

Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete (SRVFS 2004:3).

Sprängämnesinspektionens föreskrift (1998:7) om brandfarlig gas i lös behållare.

Hästnäringens rekommendationer.

Elsystem

➡ 3.46

Enligt Elinstallationsreglerna ska jordfelsbrytare installeras som generellt brandskydd på hästanläggningar. Hela anläggningens elinstallation, även huvudledningarna, ska därför skyddas av jordfelsbrytare som bryter vid maximalt 300 mA. Övriga elinstallationer ska enligt Lantbrukets Brandskyddskommitté i huvudsak föregås av jordfelsbrytare som bryter vid maximalt 30 mA.

I installationer ska jordfelsbrytare typ A med hög stötströmstålighet användas. I kalla utrymmen måste jordfelsbrytaren fungera även vid temperaturer ned till -25° C. I dag finns det jordfelsbrytare som bryter vid 125 A.

Elanläggningar på en hästgård bör i allmänhet delas upp och skyddas av flera jordfelsbrytare för att minska risken för att hela anläggningen bryts. Detta gäller även förhållandevis små anläggningar.

Två gånger per år, lämpligen vid skifte av sommartid och vintertid, ska jordfelsbrytaren provas genom att testknappen trycks in.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➡ 3.47

Vid förändring av anläggningen ska säkringsscheman uppdateras.

Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➡ 3.48

För att minska risken för dödsolycka ska alla gamla Semko 17-don bytas ut till CEE-don eftersom de gamla inte uppfyller dagens säkerhetskrav. På nedanstående bild av Semko 17-don saknas skyddsjordsblecket vilket medför stor risk för dödlig strömgenomgång vid jordfel.

Elsäkerhetsverkets rekommendationer.

➡ 3.49

I äldre lysrörsarmaturer kan tändtiderna förkortas genom

att montera in så kallade säkerhetsglimtändare. Dessa tändare är betydligt säkrare än standardtändare eftersom spänningen till lysröret bryts efter 30–60 sekunder om det inte tänds. Därmed förhindras att reaktorn blir varm, vilket kan orsaka skador på armaturen och, i värsta fall, brand. Dessutom blinkar inte lysrören. På grund av brandrisken ska alla plastkapslade lysrörsarmaturer förses med sådana tändare.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➡ 3.50

Enligt elinstallationsreglerna måste alla metalldelar i ett stall som djuren kan komma åt bindas samman elektriskt och anslutas till en huvudjordningsskena – så kallad potentialutjämning.

Syftet med en potentialutjämning i stallet är att jämna ut elektriska spänningar mellan olika inredningsdetaljer. Därmed begränsas magnetiska och elektriska fält och risken för skador minskar. Även i till synes felfria stall kan det förekomma låga elektriska spänningar, mellan till exempel vattenledningen och stallinredningen, vilket är obehagligt för hästen.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➡ 3.51

Särskilda skydd kan vara nödvändiga i installationer där hög tillförlitlighet krävs eller där brandfara råder enligt Elinstallationsreglerna. I mindre anläggningar där det inte finns någon känslig styr- eller reglerutrustning och där riskerna för åskskador bedöms som små kan åskskyddet utgöras av mellanskydd på inkommande elledning samt teleskydd på telekablar.

På hästanläggningar är det relativt vanligt med skador på den elektriska utrustningen samt på byggnader och inventarier till följd av åsköverspänningar. Det finns vanligtvis två typer av åskskador. Det är dels indirekta skador där överspänningen leds in via inkommande ledningssystem – el- och teleledningar etc. – dels direkta träffar. Omkring 90 procent av alla skador är indirekta. Det är således det helt dominerande problemet ur brand- och säkerhetssynpunkt. Tänk på att jordkablar för el och tele inte skyddas mot åskskador.

Även om det inte går att skydda hästanläggningen helt mot skador orsakade av åska, finns det i dag tekniska möjligheter att begränsa skadorna. Följande åtgärder bör genomföras för att få ett bra åskskydd:

- 1 Samla alla in- och utgående kablar och ledningar så att de leds in i byggnaden på ett och samma ställe (eller mycket nära varandra). Anslut kablar samt alla vatten- och avloppsrör av metall, byggnadsstomme/armering och eventuell metallinredning till en huvudjordningsskena.
- 2 Alla in- och utgående kablar (el, tele, signal,

data och TV) förses med lämpligt överspännings-skydd som monteras intill varandra och ansluts med en grön/gul utjämningsledare, minst fyra millimeter, till huvudjordningsskenan. Finns signalkablar till annan byggnad kan det behövas skydd på kablarna även i den andra byggnaden.

Elinstallationsreglerna och Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.52

Bandtransportörer, skopelevatorer och remdrivna krossar samt kvarnar ska alltid vara försedda med varvtalsvakt som skyddar mot brand vid remslirning.

Försäkringsvillkor.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.53

Det är en god investering att få elanläggningen genomgången och kontrollerad. Allvarliga brister och fel upptäcks i tid och kan åtgärdas innan olyckan är framme, olyckor som kan vara förödande för hästar, människor och byggnader. Välj ett företag som har god kännedom om miljön.

Enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter är det anläggningens innehavare som ansvarar för elanläggningens säkerhet genom fortlöpande och periodiska kontroller.

Elsäkerhetsverkets föreskrifter.

Lagen(2003:778) om skydd mot olyckor.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Försäkringsvillkor.

➔ 3.54

Alla värmekablar ska skyddas av föregående 30 mA jordfelsbrytare för att inte djur och människor ska komma till skada vid fel.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.55

Det är viktigt att planera elinstallationerna i stallen så att inte elkablar är åtkomliga för hästarna. Om en kabel måste dras genom en hästbox ska den vara mekaniskt skyddad. Tänk även på att belysningsarmaturerna inte är åtkomliga för hästarna.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.56

Elstängselaggregatet eller elstängseltråd får inte placeras inomhus. Om blixten slår ner i närheten kan stängsel-

tråden leda in överspänningar i byggnaderna och orsaka brand.

Aggregatet placeras utomhus monterad på en fristående stolpe eller på en stenvägg och ansluts med sin anslutningskabel direkt till ett fast installerat vägguttag. Stängseltråd som behöver dras på fasaden ska sättas fast med distansklammer. Montera gärna ett så kallat åskskydd mellan stängseltråd och aggregat för att avleda överspänningar ner till jord.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.57

Använd aldrig halogenstrålkastare i häststall eller i andra brandfarliga utrymmen. Höljet på en strålkastare kan bli över 200°C och är därför en stor brandrisk. Det finns strålkastare med lågenergirör som inte blir så varma.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.58

Elvärmefläktar och elvärmeelement i häststall och andra brandfarliga utrymmen måste vara godkända för dessa utrymmen. Täck aldrig över värmeapparaterna, då utgör de en stor brandrisk.

Elinstallationsreglerna.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

➔ 3.59

Om ett personalutrymme har värmeapparater, till exempel trinetter eller kylskåp, och är angränsande till häststall ska utrymmet brandsektioneras. Öppen ventilation mellan stall och personalrum får inte finnas.

Lantbrukets Brandskyddskommittés rekommendationer.

Vid ny-, till- eller ombyggnad av stall

➔ 3.60

Vid ny-, till- eller ombyggnad av stallar ska dessa utformas så att det för hästarna finns godtagbart byggnadstekniskt eller likvärdigt skydd mot brand samt godtagbara förutsättningar att rädda hästarna vid brand. Reparations- och underhållsåtgärder omfattas inte.

Detsamma gäller när en stallbyggnad ändras eller används på ett sätt som innebär en ökad brandrisk eller om verksamheten i stallet eller intilliggande utrymmen helt eller delvis ändras till annan verksamhet.

De allmänna råden är att Lantbrukets brandskyddskommittés rekommendationer bör följas vid nybyggnad och större om- och tillbyggnad av häststall.

Djurskyddsmyndighetens föreskrifter och allmänna råd (2007:6) om hästhållning. Djurskyddsmyndighetens verksamhet ingår nu i Jordbruksverket.

Jag har gjort ett Framtidssamtal
– har du?

Karl Petter Bergvall är grisbonde med skogsbruk och medlem i LRF.

Tillbringa en halv dag med en rådgivare hemma hos dig och få minst två konkreta råd om hur du ska gå vidare i ditt företagande. Utifrån dina förutsättningar och drivkrafter fattar ni tillsammans beslut om hur du kan möta framtiden på bästa sätt. Som LRF-medlem betalar du bara 1 500 kr plus moms.

Ring 0771 – 27 27 27 och fråga efter en rådgivare du också!

i samarbete med

Hästnäringens Nationella Stiftelse

Hästen i kommunen - betyder mer än du tror riktar sig främst till Sveriges kommuner och deras medarbetare, som förhoppningsvis ska ha nytta och användning av boken i sin handläggning av olika hästrelaterade frågor. Guiden ger dels en grundlig genomgång av hästnäringens olika områden och dess villkor, dels handgripliga råd om vad kommunerna kan göra och exempel på vad kommuner redan har gjort. Ämnen som tas upp är bland annat: Trafiksäkerhet, konflikter mellan ridande och markägare, gödselhantering och kväveläckage, betesbehov, planering av ridleder, regelverk för hästhållning och utbildning av företagare.

Beställ och
ladda ner på
www.nshorse.se.

Boken har finansierats av Statens Jordbruksverk.

HÄSTHUSESYN

– En årlig kontroll och genomgång av hästanläggningen/hästgården

Hästhusesyn är ett hjälpmedel för dig som själv vill kontrollera att ditt hästföretag (hästgård/hästanläggning) lever upp till gällande krav inom områdena yttre miljö, djurskydd, brandskydd och arbetsmiljö.

Det handlar om de krav som ställs i lagar och förordningar, om myndigheters föreskrifter, försäkringsvillkor och om de rekommendationer som branschen själv har upprättat.

Hästhusesyn består av checklistor i form av en uppsättning frågor som täcker in de krav som ställs på hästanläggningar. Till varje fråga finns fakta. Där finns närmare förklaringar till frågeställningen och referenser till varifrån faktakunskaperna är hämtade.

I slutet av Hästhusesynen finns ett antal blanketter som fungerar som mallar för dig som vill se till att du driver en säker hästverksamhet på din anläggning.

YTTRE MILJÖ

DJURSKYDD

BRANDSKYDD

ARBETSMILJÖ

LANTBRUKARNAS
RIKSFÖRBUND